

АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній статті розглянуто механізм пенсійного забезпечення громадян різних країн Європи. Вивчено процедуру отримання пенсії громадянами України, які на момент виходу на пенсію мають страховий стаж як і в Україні, так і закордоном (на прикладі Польщі). Проаналізовано недоліки та переваги соціального страхування українців, які працюють у Польщі.

Ключові слова: пенсія, соціальне забезпечення, міжнародні домовленості

Abstract

This article examines the mechanism of pension provision for citizens of different countries of Europe. The procedure of pension provision for citizens of Ukraine who at the time of retirement have insurance experience both in Ukraine and abroad (on the example of Poland) is studied. The disadvantages and advantages of social insurance of Ukrainians working in Poland are analyzed.

Keywords: pension, social security, international agreements

В Україні мінімальна пенсія для пенсіонерів становить 1 638 грн. Підвищення пенсійних виплат буде відбуватися протягом 2020 року. Перша дата підвищення мінімальної пенсії – 1 липня. Розмір мінімальної пенсії становитиме 1 712 грн, друга дата – 1 грудня. Тоді українські пенсіонери зможуть отримувати мінімум 1 769 грн. на місяць. З 1 січня 2020 р. мінімальна пенсія підвищилася на 172 грн. до 1669 грн. для осіб старше 65 років і стажем роботи не менше 30 років для жінок і 35 років – для чоловіків.

Розглянемо пенсійне забезпечення європейців у порівняльному контексті з Україною.

Данія. Данію багато хто називає Меккою для людей похилого віку. Жителі багатьох європейських країн бажають мати роботу в Данії, оскільки це надасть їм можливість стати одержувачем великих державних виплат, точніше, близько 2800 доларів на місяць. Отримувати дані пенсії можуть люди, які досягли віку 65 років.

Фінляндія. Максимальний розмір пенсії для людей похилого віку в Фінляндії не встановлено, проте її середній розмір – 1900 доларів. Сума пенсії залежить від трудового стажу людини, а також від її заробітної плати. Якщо громадянин Фінляндії не дотягнув до мінімуму, то держава доплатить йому відсутню суму. Отримувати дані виплати можуть люди, які досягли віку 65 років.

Норвегія. Тут встановлено найвищий вік виходу людини на пенсію, а саме 67 років. Але розмір пенсії вартий того, щоб норвезькі робітники чекали на нього. Рівень життя в Норвегії досить високий, навіть не зважаючи на високі податки, які платять робітники і підприємці.

Чехія. Люди можуть розраховувати на державні виплати з 58 років. Їх розмір також досить великий, що дозволяє людям похилого віку не бідувати. Середній розмір пенсії для людей похилого віку в Чехії становить 1000 доларів.

Німеччина. Близько чверті населення Німеччини – пенсіонери. У цій країні для них також досить високі виплати. Середньостатистичний працюючий німець може розраховувати на пенсію в розмірі 850 євро, крім того він буде отримувати допомогу від держави в оплаті комунальних послуг.

Франція. У Франції грошову допомогу для людей похилого віку нараховуються так само, як і в багатьох інших європейських країнах. Тобто, чим більшим є стаж і заробітна плата робітника, тим більшою він буде мати пенсію. Розраховувати на дані виплати можуть люди, які досягли віку 60 р.

На високі виплати можуть також претендувати пенсіонери таких європейських країн, як Італія, Португалія, Словенія, Австрія, Фінляндія, Люксембург, Іспанія і так далі.

Сьогодні в Україні чоловіки можуть розраховувати на пенсію в 2020 році з 60 років, а жінки – з 59 років (але лише до 1 квітня, після цього терміну пенсійний вік для жінок зросте до 59 років і 6

місяців). Громадяни мають право на призначення пенсії за віком після досягнення пенсійного віку та (з 1 січня 2020 року) не 15 років страхового стажу, а, щонайменше, 27 років страхового стажу. Таке нововведення набуло чинності з 2018 року. До того ж, вимога до стажу підвищуватиметься щорічно аж до 35 років до 2028 року. У межах пенсійної реформи в Україні планують додати другу пенсію – за накопичувальною системою.

Не зважаючи на те, що сьогодні в Україні пенсійний вік є одним із найнижчих в Європі: для жінок (до 1 квітня 2020 р.) він становить 59 років, а для чоловіків 60 років. Разом із тим, слід зауважити, що в нашій країні рівень тривалості життя є найнижчим. Наприклад у Польщі він становить 78,5 років, що більший за нас на цілих 7 років.

Крім того, без достатнього страхового стажу можна залишитися без пенсії. А, якщо відпрацьованих років недостатньо, то не буде і пенсії. Все, на що можна розраховувати – 1497 грн. соціальної допомоги від держави. У зоні ризику особи, які працюють неофіційно і заробітчани. За даними Міжнародного валютного фонду, озвученими у січні 2019 року, на заробітках перебуває три мільйони українців.

Якщо українець працює за кордоном офіційно, то роботодавець там платить за неї соціальні внески. Міністерство соціальної політики і Міністерство закордонних справ проводять роботу з країнами, куди переважно від'їжджають українські заробітчани, і підписують угоди про соціальне забезпечення та взаємний залік стажу.

Особі, яка працювала в країнах СНД пенсія буде нараховуватися за законодавством України з урахуванням стажу та зарплати за періоди роботи. Щоб страховий стаж за кордоном врахували в Україні, треба звертатися до Пенсійного фонду. Сюди належать усі країни, які входять до СНД. Заробітчани в цих країнах можуть розраховувати на залік свого стажу роботи в Україні.

Але є країни, які готові виплачувати пенсію за трудовий стаж, отриманий на її території: Латвія, Литва, Іспанія, Естонія, Словаччина, Чехія, Болгарія, Португалія, Польща. Між цими країнами і Україною діють угоди про соціальне забезпечення, однією з них є «Угода між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення» [1]. Вона регулює відносини між обома державами у сфері соціального забезпечення, зокрема регулює питання пенсійного забезпечення, і базується на принципі пропорційності: право вийти на пенсію надається на основі сумарного стажу на території обох країн, отже, українець, який працює в Польщі, може отримувати польську пенсію. Для цього треба відпрацювати мінімум рік офіційно. При цьому роботодавець повинен платити соціальні внески за працівника. Це важливо, оскільки зараз заробітчан до Польщі їде більше, ніж в інші країни. Щоб туди потрапити, не потрібна віза, а умови для працевлаштування дуже гнучкі.

Щоб Пенсійний фонд України зарахував стаж потрібно виконати дві умови: наявність угоди між Україною та іншою державою і офіційне працевлаштування на території іншої держави зі сплатою податків та внесків за соціальне страхування.

Для виходу на пенсію в Україні достатньо мати 27 років стажу на території обох країн [2]. Якщо це є, потрібно зібрати документи які підтверджують стаж на території Республіки Польща. Якщо людина працювала 15 років в Україні та 10 років в Польщі, то в Польщі цього стажу буде достатньо для нарахування мінімальної пенсії. Підставою для виплати пенсії від ZUS (Zakład Ubezpieczeń Społecznych – Управління соціального страхування) є постійне проживання людини в Польщі. Угоди про пенсійне забезпечення у Польщі є із багатьма країнами, але попри те, що розміри виплат в цих країнах відрізняються суттєво, випадків масового користування такою можливістю не траплялося.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Угода між Україною та Республікою Польща про соціальне забезпечення URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/616_161 (дата звернення: 02.03.2020 р.).

2. Азарова А. О., Мороз О. О., Лесько О. Й., Романець І. В. Управління персоналом : навч. посіб. ВНТУ. Вінниця : ВНТУ, 2014. 283 с.

Азарова Анжеліка Олексіївна – к.т.н., професор каф. МБІС, заст. декана ФМІБ з наукової роботи та міжнародного співробітництва.

Білий Роман Олександрович – ст. гр. УБ-16б, Факультет менеджменту на інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: wintervinnitsa@gmail.com.

Azarova Anzhelika A. – PhD in technique, professor, deputy Dean of the Faculty of management and information security by scientific work and international cooperation.

Bilyi Roman O. – student of group UB-16b, Faculty of management and information security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: wintervinnitsa@gmail.com.